

Jan Albers zeventig jaar!

Martien Roos

Maar al te graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om namens bestuur en leden van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' onze oud-voorzitter en erelid Jan Albers te feliciteren met z'n 70ste verjaardag. Het is te gek om te stellen dat zonder Jan Albers onze vereniging niet zou hebben bestaan, maar als mede-oprichter in 1943 en als iemand die daarna gedurende dertig jaar in het bestuur heeft gezeten waarvan negentien jaar als voorzitter, zijn wij hem als Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' toch zeker de nodige dank verschuldigd.

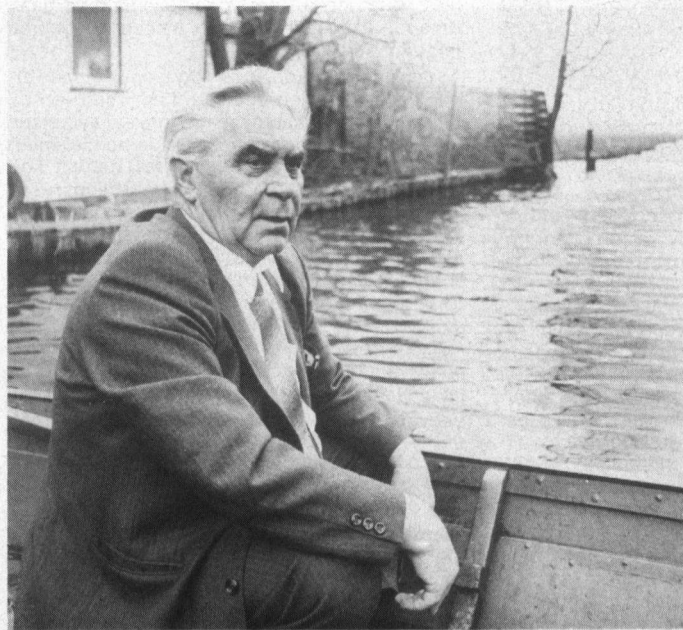
Door z'n enthousiasme en nimmer aflatende inzet om op alle mogelijke manieren propaganda te maken voor het werk van de vereniging, heeft hij kans gezien gedurende zijn voorzitterschap, samen met een 'handvol' andere vogelaars, als het ware vanuit het niets een hechte vereniging op te bouwen met toen al meer dan 700 leden en donateurs!

Jan Albers ziet Jakob

De voorzitter van de Stichting Het Vogeljaar en sinds de oprichting ook redactielid van ons tijdschrift Het Vogeljaar hoopt op 12 mei 1992 zeventig jaar te worden. Natuurlijk willen wij dat ook in Het Vogeljaar niet ongemerkt voorbij laten gaan. Daarom vroegen wij Martien Roos of hij onze lezers wat over onze voorzitter wilde vertellen. Martien Roos heeft Jan Albers sinds het begin van ons tijdschrift op de voet kunnen volgen en dat komt uit het hier afgedrukte verhaal goed tot uiting. Als begeleiding van dit verhaal wil het stichtingsbestuur en de redactie Jan Albers van harte feliciteren met deze mijlpaal in zijn leven en wensen hem nog vele jaren in gezondheid toe waarbij wij hopen dat hij zich kan blijven inzetten voor de vogels.

Maar z'n grootste verdienste ligt volgens mij in z'n strijd om het behoud van de vogelrijke Zaanse veenweidegebieden, in het bijzonder om 'De Reef'. Vooral in de jaren zestig, toen bleek dat men in de toekomst grote delen van onze Zaanse laagveengebieden wilde opofferen voor woningbouw en industrie. Voor de zoveelste keer wist hij toen de leden van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' te activeren om grote stukken poldergebied te inventariseren. Aan idealistische verhalen van hoe mooi het hier is, heeft de overheid niets. Cijfers moeten ze hebben. Cijfers waarmee wij kunnen aantonen, dat wij hier in de Zaanstreek in een landschap leven en wonen dat zijn weerga niet kent. Noch qua structuur, noch wat betreft z'n vogelrijkdom (ik hoor het Jan nog zeggen).

Als hoofdbestuurlid van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels wist hij het toen voor elkaar te krijgen, dat hij in opdracht

Jan Albers in 1990: zijn grootste verdienste ligt in zijn strijd om het behoud van de vogelrijke Zaanse veenweidegebieden.
Foto: Ronald Peeters.

van deze vereniging, waar hij ook dertig jaar deel van uitmaakte, daar waar mogelijk grond mocht aankopen. Al was het alleen maar om als grondeigenaar c.q. gebruiker bij de verdere uitwerking van deze plannen een stem in het kapittel te krijgen. Uiteindelijk kwam toen voor de Nederlandse vereniging het accent op 'De Reef', ten westen van het dorp Westzaan, te liggen. Maar waar mogelijk, noodzakelijk of wenselijk 'opereerde' Jan Albers ook in andere gebieden in de Zaanstreek. Door z'n kennis van zaken en manier van onderhandelen, behept met de nodige mensenkennis (een vertegenwoordiger eigen), zijn toen in die jaren verscheidene percelen prachtig Zaanse weidevogelgebied in handen van natuurbeschermingsorganisaties overgegaan.

Jan Albers als 'jonge knaap' in het veld.

In 'Het Vogeljaar' jaargang 31 (6) 1983 schreef Jan P. Strijbos in een artikel over veertig jaar Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' waarin hij herinneringen ophaalt aan Nol Binsbergen over Jan Albers:

'Het contact met Nol Binsbergen deed mij kennismaken met Jan Albers, Jan Laan, Jan de Boer en tal van andere Zaanse Vogelaars. Zij vormden later de kern van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'. Jan Albers was het 'opperhoofd', die de natuurbeschermers aanvoerde en bij de te voeren acties tegen de ontluistering van het Zaanse natuurschoon, bijzonder goed van de tongriem gesneden, het woord voerde en door het aanvoeren van doorslaggevend argumenten niet zelden succes wist te boeken. In de strijd om het behoud van 'De Reef', een bijzonder rijk vogelland, gingen zij niet uit de weg voor de overheid en dat dit gebied

voor een zeer belangrijk deel behouden bleef hebben wij aan Jan Albers en consorten te danken.'

Maar misschien is het leuk om ter gelegenheid van z'n 70ste verjaardag enkele hoofdpunten uit het 'vogelleven' van Jan Albers de revue te laten passeren. Te beginnen bij het allereerste begin: Volgens zijn eigen zeggen kwam zijn belangstelling voor vogels toen hij een jaar of elf, twaalf was. De aanleiding was een schoolvriendje met wie hij regelmatig het veld in trok en die hem in contact had gebracht met Nol Binsbergen. De bekende helaas te vroeg gestorven Zaanse vogelfotograaf. Door dit contact raakt hij helemaal in de ban van vogels en dat zal hem in z'n verdere leven blijven achtervolgen.

Enkele jaren daarna richt hij samen met Dick Mus, Cees Scholtz, Wim Swart en Wim de Graaf een vriendenclub op die zich bezig gaat houden met onder andere natuurstudie: in het bijzonder het vogelleven in en om de Zaanstreek. Naast het verzamelen van gegevens over alle in de Zaanstreek voorkomende vogelsoorten rekenen zij ook het tegengaan van eierrapen en het verstoren van nesten tot hun taak.

Wanneer begin april 1943 in een Zaanse krant een oproep verschijnt om op 17 april een 'Vogelwacht Zaanstreek' op te richten, is Jan Albers die avond van de partij en hij wordt meteen formeel in het bestuur gekozen, voorlopig belast met het voorzitterschap.

Direct na de oorlog, op 10 juni 1945, vindt de eerste officiële ledenvergadering plaats. Er zijn dertien medewerkers aanwezig en het eerste bestuur wordt gekozen: Piet Roefstra secretaris, Frans Sjollema penningmeester en Jan Albers voorzitter. Naar later zou blijken een voorzitter uit het goede hout gesneden en behept met een flinke dosis enthousiasme, inventiviteit en creativiteit wanneer het om vogelbescherming gaat. Iemand, ik zou haast zeggen, met een ingeboren liefde en zorg voor de vogels.

Dit laatste trof mij onlangs nog toen ik in het verenigingsarchief een brief van hem vond van 23 juli 1946, gericht aan onze toenmalige secretaris Piet Roefstra. In deze brief doet Jan onder meer verslag van een telefoongesprek dat hij kort daarvoor had gevoerd met Jan P. Strijbos:

'Heb hem tevens iets verteld, waar jij ook wel van zult opkijken en dat is dat ik zondagochtend in het Oostzijderveld het nest heb gevonden van de Watersnip met vier eieren. Je zult begrijpen wat dit voor mij betekende; ik was er bijna niet vandaan te slaan. Jan P. wou natuurlijk filmen, maar ik heb nog even een slag om mijn arm gehouden en wel om de volgende reden. Op 24 juli gaat de jacht open en dan zit die snip misschien met jongen en het is daar een gebied waar vast elke jager komt. Wanneer we nu de broedduur verlengen door het filmen (want dit gebeurt door het vele storen) dan worden de kansen dat de jongen groter worden steeds kleiner.'

Liefde en zorg voor vogels!

Op 1 december 1945 wordt voor leden en donateurs van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' het blijspel 'Gebroeders Kalkoen' opgevoerd door het toneelgezelschap 'De Kempha-

nen' met Jan Albers in de hoofdrol als Leo Nieuwland, de neef van de gebroeders Kalkoen. Begin 1948 wordt, om aan het werk van de Zaanse Vogelwacht wat meer landelijke bekendheid te geven, het Jaarverslag over 1947 opgestuurd naar de redactie van 'De Wandelaar'. Tijdens een daaropvolgende briefwisseling tussen deze redactie en onze secretaris van toen, Jan Laan, schrijft deze laatste op 15 mei 1948 onder meer terug:

'Onze Voorzitter dhr. J. Albers heeft zich bereid verklaard zo nu en dan eens een artikel voor 'De Wandelaar' te schrijven. Alvorens hiermee te beginnen wilden wij gaarne Uw voorwaarden hieraan verbonden vernemen. In één der Zaanse dagbladen verschijnen ook steeds artikelen van zijn hand, zo nu en dan verlicht met enkele foto's waarvoor een behoorlijk honorarium wordt betaald. Dit in hoofdzaak ter dekking van de hoge kosten aan het fotograferen verbonden.'

Op 3 juli 1948 kwam het antwoord:

'Het zal ons aangenaam zijn de heer J. Albers in de kring van medewerkers aan 'De Wandelaar' op te nemen. Het honorarium kan in de tegenwoordige omstandigheden niet hoger zijn dan f 5,- per bladzijde tekst. Wij vertrouwen, dat dit de heer Albers niet zal weerhouden van het verlenen van gewaardeerde medewerking.'

Dat deed Jan Albers ook niet, want op 9 augustus 1948 wordt z'n eerste bijdrage aan 'De Wandelaar' al opgezonden. Een artikel, 'Hoog bij de kraaien in de kraan' geheten, en betrekking hebbende op schuilhutbelevissen bij een paartje Zwarte Kraaien die hun nest hadden gebouwd bovenin een torenkraan van de scheepswerf 'Czaar Peter' aan Het Kalf te Zaandam. In 1948 wordt Jan Albers in het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels gekozen.

In 1949 wordt zijn eerste en enige zoon geboren. En alsof het zo moest zijn, uitgerekend op 17 april: de dag van de oprichtingsvergadering van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'! In dat zelfde jaar verhuist het gezin Albers om zakelijke redenen naar Ede, maar hij blijft de vogelwacht als voorzitter besturen zij het dan ook op afstand.

Op 4 januari 1951 richt Jan Albers samen met enkele anderen waaronder E. Boer, J.A. Eygenraam, Jac. Gazenbeek, G. Haalboom, Martien A. A. Haffmans en A. Gunn te Ede de Vogelbeschermingswacht 'Zuidwest-Veluwe' op. De eerste vogelbeschermingswacht in Gelderland! Er wordt een voorlopige werkgroep gevormd onder leiding van Jan Albers, bijgestaan door de heren E. Boer en M.A. Haffmans. Wanneer laatstgenoemde dit heuglijke feit op 11 januari 1951 schriftelijk aan onze secretaris Jan Laan mededeelt, schrijft deze op 8 februari daaropvolgend onder meer terug:

'Uit de aard der zaak waren wij al enkele weken op de hoogte van de plannen welke er in Uw omgeving gaande waren. Het doet ons groot genoegen dat thans ook deze plannen werkelijkheid zijn geworden. Van onze voorzitter vernamen wij al dat ook Uw vereniging op dezelfde leest geschoeid zal zijn als de onze. Dus zuiver op princi-

piële grondslag. Vele individuele vogelbeschermers in ons land zijn dezelfde gedachte toegegaan. Wij zullen echter gezamenlijk nog veel werk moeten verrichten alvorens bij alle vogelbeschermers het idee rijp genoeg zal zijn om overal Vogelbeschermingswachten op te richten'.

In april 1951 verschijnt er weer een artikel van Jan Albers in 'De Wandelaar', inmiddels 'De Wandelaar in weer en wind' geheten. Een leuk artikelje (inclusief een mooie foto) over de aanwezigheid van een Waterspreeuw in en langs het Gelderse Mariëndalse beekje.

Op 23 mei 1951 geeft de Edese werkgroep te kennen zijn taak als beëindigd te beschouwen en er wordt een definitief bestuur gekozen met Jan Albers als voorzitter.

In april 1953 verschijnt vanuit Ede het eerste nummer van 'Wiek en Sneb' met het adres van Jan Albers als redactie-adres. Een nummer praktisch geheel gewijd aan en gevuld met stukjes over de Zaanse Vogelwacht. Een en ander verlichtigd met tekeningetjes van Rein Stuurman. Na het verschijnen van dit eerste nummer komt van de oud-secretaris Piet Roefstra bij het bestuur zelfs een gelukstelegram binnen.

'Mijn hartelijke gelukwensen en met onverminderd enthousiasme naar de 25 stop. Moge 'Wiek en Sneb' groot succes worden.'

Inmiddels weten wij dat 'Wiek en Sneb' nu onder de naam 'Het Vogeljaar' zijn 40ste jaargang is ingegaan!

In het tweede nummer, van juni 1953, verschijnt onder de kop 'Wiek en Sneb' de toevoeging: 'Orgaan voor vogelvrienden' en de abonnementsprijs is f 2,50 per jaar. Tevens wordt hierin vermeld dat de Vogelbeschermingswacht 'Zuidwest-Veluwe' zich bij de uitgave heeft aangesloten.

In 1954 worden op initiatief van Jan Albers in de omgeving van Ede drie ooievaarsnesten op palen aangebracht: twee in de Bennekomsche Meent, op de grens van Wageningen en Renkum en één in Voorthuizen. Een en ander geschiedt onder grote publieke belangstelling, maar ook de pers en zelfs de radio schenken ruime aandacht aan dit gebeuren. Voor de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels mede een reden dit initiatief op te pakken en verder in het land te propageren. Naar verluidt moet dit gezien worden als een eerste aanzet tot het later oprichten van het ooievaarsdorp 'Het Liesveld'.

Ook in 1954 vindt er binnen de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' een bestuurswijziging plaats: Dirk Landsman wordt voorzitter en Jan Albers vice-voorzitter. Ondertussen gaat z'n acquisitie voor 'Wiek en Sneb' onverminderd voort. Na in 1953 eerst Jaap Taapken als volgekundig medewerker voor z'n blad 'gestrikt' te hebben, sluiten in 1954 ook de Vogelbeschermingswacht 'Nieuwkoop' en de Haagse Vogelbescherming zich bij deze uitgave aan.

Eind 1958 komt Jan Albers met z'n gezin weer terug in de Zaanstreek en zij vestigen zich in de Teunis Slagterstraat te Westzaan. Direct daarna verschijnt er van hem een 'alarmkreet' in 'Het Vogeljaar' zevende jaargang nummer 2/3 van juni 1959:

'Uniek weidevogelgebied wordt geschonden!' Hierin trekt hij fel van leer tegen enkele Zaagemeenten en particulieren die op onverantwoorde wijze het Zaanse natuurschoon ontsieren en vernietigen door stukjes rietland en laaggelegen landjes te misbruiken voor het storten van huisvuil en industrieel afval.

In 1959 komt ook de functie van voorzitter van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' weer vacant. Op veler verzoek vanuit de vereniging wordt Jan Albers weer voorzitter van de club.

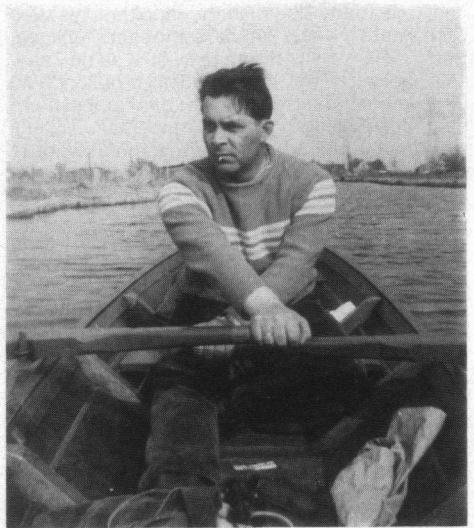
In 1961 wordt na drie avonden onderhandelen door Jan Albers voor de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels het eerste stukje land in 'De Reef' gekocht:

een verwaarloosd perceeltje weiland dat regelmatig onder water staat omdat het bemalingsmolentje kapot is met een oppervlakte van ongeveer 8000 vierkante meter en bekend onder de naam 'Kost Gewonnen'.

Op 26 september 1964 verschijnt in het dagblad voor de Zaanstreek 'De Typhoon' een extra weekendbijlage geheel gewijd aan de acties ten behoeve van het weidevogelgebied 'De Reef'. Op dat moment heeft de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels daar reeds zestig hectare met daarbij ook een boerderij in haar bezit. In een vraaggesprek tussen Jan List en Jan Albers zegt deze laatste:

'Buitenlandse vogelkenners van grote naam weten Westzaan in de atlas vaak beter te vinden dan... Amsterdam. Zo onvoorstelbaar mooi is ons weidevogelgebied. Wij tellen de grutto's niet, doch spreken simpelweg over enorme aantallen!'

In 1965 wordt Jan Albers in opvolging van dr. ir. H.N. Kluyver voorzitter van de Commissie Sa-

Jan Albers, hoe kan het anders, aan het roeien in de jaren zestig.

menwerking Vogelbescherming. Een vanuit de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels 'gestuurde' organisatie voor het onderhouden en coördineren van werkzaamheden op het gebied van vogelbescherming tussen de verschillende vogelwachten in Nederland. Een functie die hem zogezegd op het lijf is geschreven.

Geboren uit de noodzaak om ook vanuit de politiek druk uit te oefenen op het behoud van 'De Reef', wordt in 1966 uit onvrede over de wijze van behandeling van het bedreigende Streekplan voor het Noordzeekanaalgebied binnen de gemeenteraad van Westzaan, door Jan Albers, op voorstel van en in samenwerking met Jaap de Boer, in Westzaan de politieke partij 'Gemeenten Streekbelangen' opgericht.

Op 23 mei 1967, tijdens de jaarvergadering van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek', waarbij Jan Albers zelf helaas niet aanwezig was, wordt hij voorzitter af. In zijn plaats wordt Mart van Herp benoemd die lange tijd daarvoor reeds als 2de voorzitter fungeerde. Jan Albers wordt benoemd tot commissaris belast met pers- en propagandawerkzaamheden.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1970 wordt Jan Albers als lijsttrekker van 'zijn' partij, inmiddels gewoon 'Gemeentebelangen' geheten, in de gemeenteraad van Westzaan gekozen en vrijwel direct daarna zelfs benoemd tot wethouder tevens loco-burgemeester. Een functie die hij tot eind 1973 zal vervullen. Gedurende deze periode is hij nauw betrokken bij het opstellen van het bestemmingsplan 'Landelijk gebied Westzaan', waaronder ook 'De Reef' valt.

Op 8 juni 1972 brengt onze toenmalige H.M. Koningin Juliana met haar gevolg een bezoek aan 'De Reef'. Voor Jan Albers ongetwijfeld een kroon op z'n werk.

Op 17 april 1973 viert de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' zijn dertigjarig bestaan met een jubileumfilmvoorstelling in de Schouwburg-

concertzaal 'De Speeldoos' te Zaandam. Films worden vertoond van Nol Binsbergen, Jo van Dijk en Jan P. Stribos. Tijdens de opening van dit feestelijk gebeuren wordt Jan Albers tot erelid benoemd.

Op de jaarvergadering van 8 november 1973 treedt Jan af als Commissaris en verlaat daarmee ook het bestuur. Hiermee eindigt dan ook zo'n beetje z'n actieve periode voor de Zaanse Vogelwacht en hij blijft vanaf dat moment de activiteiten op afstand volgen. Alleen de Nederlandse Vereniging blijft hij dan nog vijf jaar trouw. Op 20 april 1974, tijdens de jubileumbijeenkomst van deze vereniging, ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan, wordt aan hem als dank voor het vele werk wat hij voor vogelbescherming heeft gedaan, De Gouden Lepelaar uitgereikt.

In het kader van de inzamelingsactie van het Wereld Natuur Fonds 'Geef om de Natuur' in 1977 verschijnt op 15 november van dat jaar, ook weer in 'De Typhoon', een vraaggesprek met Jan Albers over 'De Reef'. Daarin geeft hij te kennen blij te zijn met de erkenning die het Reefgebied in internationale kringen inmiddels heeft onderzonden.

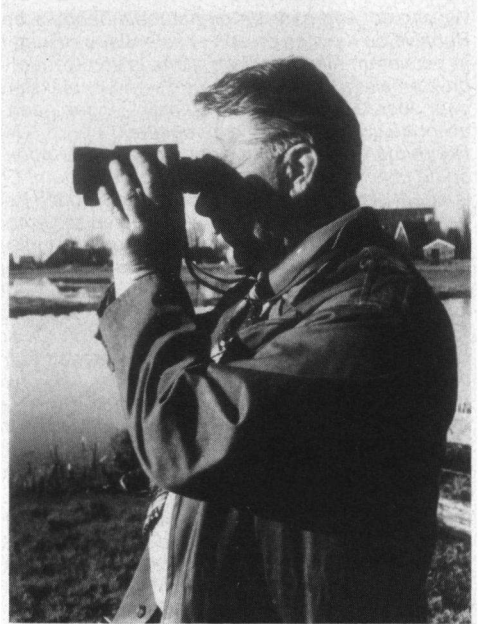
'Bescherming van vogels en natuurgebieden is nu een zaak van veel meer mensen geworden. Je mist iets pas als je 't kwijt bent en in de Zaanstreek zijn de mensen al veel kwijtgeraakt', zijn enkele passages uit dit artikel.

Als secretaris van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels komt hij dan nog eenmaal uitgebreid over 'De Reef' aan het woord in het Shell-Venster, derde jaargang, nummer 1 van januari 1978.

In dat zelfde jaar, in 1978, verlaat hij na dertig jaar 'trouwe dienst' ook deze vereniging als bestuurslid.

Daarna verschijnt hij nog twee maal uitgebreid in één van de Zaanse kranten. Eenmaal op 28 februari 1990 waarbij hij geconfronteerd wordt met z'n uitspraken van 25 jaar daarvoor toen hij als voorzitter van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' fulmineerde tegen de Amsterdamse plannen om de Zaanstreek vol te bouwen met huizen en fabrieken. De laatste keer was dan op 8 juli 1991, waarbij ze wilden weten hoe het de drie stelletjes Kwartels is vergaan die hij een kwart eeuw daarvoor in 'De Reef' had losgelaten.

■ Namens bestuur en leden van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek', Martien Roos, Burgemeester Verstege-
genstraat 26, 1551 TD Westzaan.

Deze foto van Jan Albers werd in januari 1978 genomen. In dat zelfde jaar verliet hij na dertig 'trouwe dienst' de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels als bestuurslid.

Foto: Gerard Eversteijn.

Tot vandaag de dag heb ik het genoeg van Jan Albers zo nu en dan in ons dorp wel eens tegen te komen en te spreken. Steevast gaat het gesprek dan altijd over vogels en de vogelwacht.

Achteraf verbaast het me – en dat heb ik hem onlangs ook nog gezegd – dat hij in de afgelopen veertig jaar zo weinig artikeltjes over vogels heeft geschreven. Vooral omdat hij de jaren veertig in navolging van Nol Binsbergen zulke leuke stukjes over het Zaanse vogelleven in de kranten schreef.

In het verenigingsarchief vond ik onlangs nog zo'n artikeltje, waarschijnlijk uit 1947. Met een vlotte pen geschreven. Eenvoudig van stijl en heerlijk leesbaar. Er van uitgaande dat hij het leuk zal vinden dit artikeltje over De Rothoek, toendertijd een bekend vogelgebied, nog eens in z'n 'eigen' blad 'Het Vogeljaar' terug te lezen, wil ik hiermede onze felicitaties benadrukken.